

Т. О. Козачишина

аспірант кафедри економічної політики та врядування
Національної академії державного управління при Президентіві України

СУТНІСТЬ І МІСЦЕ БЮДЖЕТНО-ПОДАТКОВОЇ ПОЛІТИКИ У СИСТЕМІ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ

Стаття присвячена розгляду сутності бюджетно-податкової політики та обґрунтуванню її ролі у системі державного управління. Визначено зміст, функції та принципи бюджетно-податкової політики держави. Запропоновано суб'єктно-об'єктний і організаційно-функціональний підходи до системи державного управління, а також місце бюджетно-податкової політики у ній.

Ключові слова: держава, система державного управління, бюджетно-податкова політика, бюджет держави, державні доходи, державні витрати.

Постановка проблеми. Формування держави різнобічно розвиненої у всіх її проявах і сферах зумовлено наявністю якісно організованої системи державного управління. Водночас ефективний розвиток держави можливий за умови наявності фінансових ресурсів у достатньому та необхідному обсязі. Останнє досягається за допомогою бюджетно-податкової складової економіки держави. З огляду на це актуалізуються питання формування та реалізації бюджетно-податкової політики як елементу системи державного управління.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідженнями питань, пов'язаних з бюджетно-податковою політикою, займалось чимало зарубіжних та вітчизняних науковців, зокрема Р. Арнольд, В. Бурковський, Г. Бхатта, Дж. Грін, І. Коновалова, Р. Масгрейв, Д. Носіков, Л. Сідельникова, О. Сущенко, Т. Тейлор, Г. Торопигін та інші. Водночас наявність термінологічних розбіжностей під час визначення сутності бюджетно-податкової політики та неоднозначне ставлення до місця цієї політики у системі державного управління вимагають проведення відповідного теоретичного дослідження.

Метою дослідження є теоретичний аналіз сутності бюджетно-податкової політики та визначення її місця у системі державного управління.

Виклад основного матеріалу. Унікальним надбанням людської цивілізації

за весь період свого існування стала держава як інститут політичної системи суспільства. Свою необхідність і найвагомішу роль держава доводила на всіх етапах розвитку людства. За своїм призначенням держава покликана забезпечити безпеку суспільства, охорону прав і свобод своїх громадян, підтримання правопорядку, сприяти зростанню добробуту населення тощо. Як зазначав Р. Масгрейв, держава є об'єднанням осіб, що займаються чесно і демократично спільною діяльністю, організованою для вирішення проблем соціального співіснування [1, с. 31]. Водночас держава може якісно реалізовувати свої функції лише за умови цілеспрямованого та високопрофесійного державного управління. Останнє є впливом держави через органи виконавчої влади на соціально-економічний розвиток суспільства за допомогою відповідних форм підзаконної, виконавчо-розпорядчої та контрольної-наглядової діяльності [2, с. 512].

Одним із елементів державного управління є державне управління фінансами, яке, на думку Дж.Б. Маккіні і Л.К. Говарда, у широкому розумінні містить три основні елементи:

1) визначення фіскальної політики – процесу, в якому громадяни чи політичні лідери ідентифікують загальні програми та санкціонують асигнування для їх реалізації;

2) забезпечення підзвітності для забезпечення чесного та розумного витрачання державних коштів на цілі, які дозволені суспільством;

3) забезпечення необхідної організації та контролю для ефективного виконання фіскальних обов'язків і зобов'язань.

У вузькому розумінні державне управління фінансами – це процес, за допомогою якого уряд отримує гроші та методи, які використовуються для ефективного контролю за тим, як ці гроші витрачаються на досягнення суспільних цілей [3, с. 351].

З огляду на зазначене вагомим елементом державного управління загалом та державного управління фінансами зокрема є бюджетно-податкова політика.

За сучасних умов розвитку ринкової системи, які характеризуються нестабільністю та схильністю до різких спадів і підйомів в економіці, що може супроводжуватися різким підвищенням безробіття та інфляції, роль бюджетно-податкової політики у державному управлінні фінансами та державному управлінні загалом зростає. Саме бюджетно-податкова політика є тією складовою частиною державного управління, що дозволяє, з одного боку, уникнути різкого спаду економіки під час кризи, а з іншого боку, допомагає не допустити її «перегріву» під час економічного підйому. На думку Р.А. Арнольда, за умов макроекономічної нестабільності держава завдяки бюджетно-податковій політиці повинна намагатися перемістити економіку з кризового відставання до природного реального зростання валового внутрішнього продукту [4, с. 255].

Бюджетно-податкова політика є складним поняттям, яке має багато різноманітних трактувань. Відсутність однозначного визначення бюджетно-податкової політики серед дослідників пояснюється інтересом до неї представників різних суспільних наук, зокрема юридичних, економічних, соціальних.

Низка науковців досліджує окремо податкову та бюджетну політики, концентруючи увагу або на заходах щодо формування дохідної частини бюджету за рахунок оподаткування, або на використанні коштів бюджету на покриття суспільних потреб. Проте ми вважаємо, що розмежування бюджетно-податкової політики за своїми складовими у працях науковців має умовний характер, оскільки і бюджет-

на, і податкова політика тісно пов'язані одна з одною, як під час формування, так і під час реалізації.

Зазначимо, що у західній науці термін «бюджетно-податкова політика» практично не вживається, натомість розповсюджений термін «фіскальна політика». У визначенні сутності фіскальної політики західні науковці практично однастайні. Так, фіскальну політику як використання державного бюджету для досягнення макроекономічних цілей розглядають Р. Бейд, М. Паркін та Дж. Е. Грін [5, с. 532; 6, с. 131].

Трактування державного бюджету як сукупності витрат та доходів (податків) зумовило розгляд фіскальної політики як маніпулювання державними витратами та податками для досягнення макроекономічної мети такими вченими: Р.А. Арнольдом [4, с. 255], К.Р. Макконнеллом і С.Л. Брю [7, с. 257], Дж. Лоу і Дж. Смулленом [8, с. 82] та іншими.

Т. Тейлор, Дж.Д. Сакс та Ф.Б. Ларрен, беручи до уваги позиковий метод формування державних доходів, визначають фіскальну політику як сукупність рішень і заходів держави щодо державних витрат, податків і запозичень [9, с. 550; 10, с. 221].

Р. Дорнбуш, обмежуючи склад бюджетних витрат, визначає фіскальну політику як діяльність уряду, яка стосується обсягів урядових закупівель, трансфертних платежів і податків [11, с. 90].

У східноєвропейській науці вживається як термін «бюджетно-податкова політика», так і «фіскальна політика». Для уникнення плутанини у термінології, будемо вважати ці поняття синонімами, адже за сутнісними характеристиками вони є ідентичними. Для кращого розуміння сутності бюджетно-податкової політики та її призначення у системі державного управління виокремимо наукові підходи до її трактування. Серед них є такі:

1) бюджетно-податкова (фіскальна) політика як заходи уряду у бюджетно-податковій сфері, спрямовані на досягнення соціально-економічних цілей держави. Прихильниками такого підходу є О.В. Батура, О.Ф. Іванишина і Л.Ф. Новикова [12, с. 124], Л.П. Сідельникова [13, с. 13];

2) бюджетно-податкова (фіскальна) політика як система регулювання економіки за допомогою бюджетно-податкових інструментів. До науковців, які були прибічниками такого підходу, належать Б.А. Карпінський і Т.Б. Шири [14, с. 457], Г.Д. Торопигін [15, с. 19];

3) бюджетно-податкова політика як складова фінансової політики держави у бюджетно-податковій сфері. Прихильниками цього підходу є В.В. Бурковський [16, с. 462], Д.М. Носіков [17, с. 188].

Варто звернути увагу на різновекторні погляди вчених щодо сфери дії бюджетно-податкової політики. Так, О.В. Батура, О.Ф. Іванишина і Л.Ф. Новикова [12, с. 124], В.В. Буряковський [16, с. 462], Р.А. Арнольд [4, с. 255], К.Р. Макконнелл, С.Л. Брю [7, с. 257], Дж. Лоу і Дж. Смуллен [8, с. 82] до сфери дії бюджетно-податкової політики включають державні витрати та податки, нівелюючи інші джерела формування державних доходів.

І.І. Вініченко, О.В. Гончаренко, Н.В. Даций і С.О. Корецька [18, с. 76], Дж. Д. Сакс, Ф.Б. Ларрен [10, с. 221], Л.П. Сідельникова [13, с. 13], Т. Тейлор [9, с. 550] розширюють сферу впливу бюджетно-податкової політики запозиченнями як джерелом покриття бюджетного дефіциту та методом формування державних доходів.

Існує низка науковців (Р. Бейд і М. Паркін [5, с. 532], Дж.Е. Грін [6, с. 131], Г.Д. Торопигін [15, с. 19], Д.М. Носіков [17, с. 188]), які вплив бюджетно-податкової політики поширюють лише на доходи на видатки державного бюджету, не звертаючи увагу на таку важливу ланку бюджетної системи, як місцеві бюджети.

Найширше діапазон дії бюджетно-податкової політики описують Б.А. Карпінський і Т.Б. Шири [14, с. 457], І.М. Коновалова [19, с. 20], які включають до нього державні доходи і видатки, тобто всі наявні фінансові ресурси у держави: доходи і витрати державного і місцевих бюджетів, державних і комунальних підприємств, а також державних цільових фондів, що формуються внаслідок продуктивної діяльності (державні послуги та підприємницька діяльність державного сектору національної економіки); від майна, майнових прав; у результаті використання державних

ресурсів та угідь через податкові надходження до бюджетів різних рівнів; державні й місцеві запозичення, емісійний дохід держави тощо. Таке трактування сфери впливу найширше розкриває можливість бюджетно-податкової політики у сфері управління фінансами держави та державного управління загалом.

Зауважимо, що науковці не мають одностайної думки і щодо визначення мети бюджетно-податкової політики. Більшість науковців мету бюджетно-податкової політики вбачають у досягненні різноманітних макроекономічних цілей (стимулювання розвитку пріоритетних сфер діяльності, забезпечення повної зайнятості, досягнення рівноваги платіжного балансу, забезпечення економічного зростання, стабілізація економічного розвитку, виробництво неінфляційного валового внутрішнього продукту, запобігання і обмеження інфляції, нівелювання згубного впливу циклічних коливань, підвищення ефективності економіки тощо). Однак є науковці, які розглядають і соціальну мету бюджетно-податкової політики, зокрема досягнення суспільного добробуту через покращення економічних умов.

На думку О. Сушенко, бюджетно-податкова політика держави має розглядатися через призму двох важливих аспектів – соціальної справедливості та економічної ефективності [20, с. 16]. Тому під час формування бюджетно-податкової політики держава повинна ставити перед собою мету підвищення економічної ефективності та зростання соціального добробуту населення.

У контексті державного управління, на наш погляд, варто визначити і політичну мету бюджетно-податкової політики, адже за її допомогою держава може зменшити соціальну напругу в суспільстві, сприяти досягненню компромісів і домогтися політичної стабільності.

Цілі бюджетно-податкової політики можна розглядати у короткостроковій та довгостроковій перспективі. Перші полягають у вирішенні завдань тактичного характеру. Наприклад, за умови зниження рівня надходжень у дохідну частину бюджету постає потреба або у скороченні державних витрат, або у залученні додаткових коштів шляхом державного запозичення.

чення. Останнє впливатиме на зростання державного боргу.

Цілі у довгостроковій перспективі мають стратегічний характер. Бюджетно-податкова політика визначається не лише обсягами і структурою державних витрат, але й накопичувальним ефектом бюджетного дефіциту, що відзначатиметься на нагромадженні капіталу у секторах економіки.

Будь-який процес має ґрунтуватись на основоположних правилах, критеріальних вимогах. Бюджетно-податкова політика не є винятком. На нашу думку, принципи бюджетно-податкової політики доцільно поділити на дві групи – специфічні та загальні (табл. 1).

Загальні принципи бюджетно-податкової політики включають наукові, економічні, організаційні та юридичні принципи. Наукові принципи пов'язані із діалектичним методом пізнання, тому розглядають бюджетно-податкові явища й процеси у динаміці, взаємозв'язку та взаємозалежності. Економічні принципи відображають особливості взаємодії держави, юридичних і фізичних осіб, а також взаємозв'язок бюджетно-податкової політики зі станом національної економіки. Організаційні принципи характеризують специфічні позиції структурного аспекту бюджетно-податкової політики, ви-

значаючи особливості її побудови, а також взаємозв'язки між складовими. Юридичні принципи відображають законодавчу основу формування й реалізації бюджетно-податкової політики та визначають специфіку виникнення та перебігу бюджетно-податкових правовідносин.

Специфічні принципи бюджетно-податкової політики відображені у Бюджетному та Податковому кодексах і характеризують особливості організації бюджетно-податкових відносин в Україні.

Отже, вважаємо за необхідне дати власне визначення бюджетно-податкової політики як сукупності цілей, завдань, пріоритетів, принципів, стратегічних орієнтирів і тактичних заходів, які розробляються й реалізуються органами державної та місцевої влади у сфері державних доходів і витрат з метою забезпечення соціально-економічного розвитку суспільства та політичної стабільності.

Сутність і суспільне призначення бюджетно-податкової політики визначається через функції, які вона виконує. Вважаємо, що функції бюджетно-податкової політики нерозривно пов'язані із функціями, які виконують її ключові елементи – бюджет і податки. Враховуючи функції бюджету та податків, можемо сформулювати основні функції бюджетно-податкової політики:

Таблиця 1

Принципи бюджетно-податкової політики

Загальні принципи	Наукові	наукової обґрунтованості, еволюційності, гнучкості, визначеності, розвитку, цілеспрямованості
	Економічні	адаптивності, незалежності, узгодженості, циклічної нейтральності, спрямованості на підтримання макроекономічної рівноваги, еластичності, достатності, компромісності
	Організаційні	системності, неперервності, простоти, єдності стратегії й тактики, чесності, гласності, оцінки й обліку очікуваних ефектів
	Юридичні	регламентованості, компліментарності бюджетно-податкових змін, відмови від радикальних бюджетно-податкових ініціатив, стабільності, відповідальності, необхідної різноманітності
Специфічні принципи	Визначенні Податковим кодексом України	загальності оподаткування, рівності усіх платників перед законом, недопущення будь-яких проявів податкової дискримінації, невідворотності настання визначеної законом відповідальності у разі порушення податкового законодавства, презумпції правомірності рішень платника податку в разі, якщо норми законів чи інших нормативно-правових актів припускають неоднозначне (множинне) трактування, фіскальної достатності, соціальної справедливості, економічності оподаткування, нейтральності оподаткування, стабільності, рівномірності та зручності сплати, єдиного підходу до встановлення податків та зборів
	визначенні Бюджетним кодексом України	єдності бюджетної системи, збалансованості, самостійності, повноти, обґрунтованості, ефективності та результативності, субсидіарності, цільового використання бюджетних коштів, справедливості і неупередженості, публічності та прозорості

Складено автором на основі [21; 22; 23, с. 401–402; 24, с. 73, 25, с. 52]

1) фіскальна, яка передбачає формування бюджету держави як за рахунок податкових, так і неподаткових і позикових джерел;

2) розподільча, яка пов'язана із розподілом і перерозподілом через бюджет валового внутрішнього продукту;

3) регулююча, яка зумовлює вплив через податково-бюджетні важелі на розвиток галузей національної економіки, територіальних утворень і окремих громадян.

Окреме виділення функції забезпечення існування держави не вважаємо доцільним, оскільки через фіскальну, розподільчу та регулюючу функцію і досягається забезпечення функціонування держави. Так само недоречним є виділення соціальної функції, адже завдяки бюджетно-податковій політиці здійснюється забезпечення різноманітних функцій держави, а не лише пов'язаної із соціальною сферою. Функція використання бюджетних коштів нерозривно пов'язана із розподільчою, адже відображає використання сформованого бюджетного фонду на конкретно визначені цілі. Стимулюючу та відтворювальну функції варто розглядати як підфункції регулюючої функції, адже за допомогою бю-

джетно-податкових важелів можна як стимулювати розвиток соціально-економічних процесів, забезпечуючи розширене відтворення, так і стримувати їх.

Роль бюджетно-податкової політики у системі державного управління залежить від панівної ідеології держави. Наприклад, кейнсіанська наукова школа бюджетно-податкову політику висуває на домінуючу позицію. А в неокласиків вона має лише другорядне значення. На бюджетно-податкову політику впливає стан організації та функціонування системи державного управління. Адже остання має великий набір елементів за своїм різноманіттям у взаємозв'язках, якого не має жодний інший вид управління.

Систему державного управління можна розглядати з позицій суб'єктно-об'єктного підходу та з позицій організаційно-функціонального підходу.

Суб'єктно-об'єктний підхід дозволяє представити державне управління як функціонування кількох складних підсистем:

1) керуючої підсистеми (суб'єкта управління, яким є держава в особі законодавчих, виконавчих та судових органів управління на державному та місцевому рівнях);

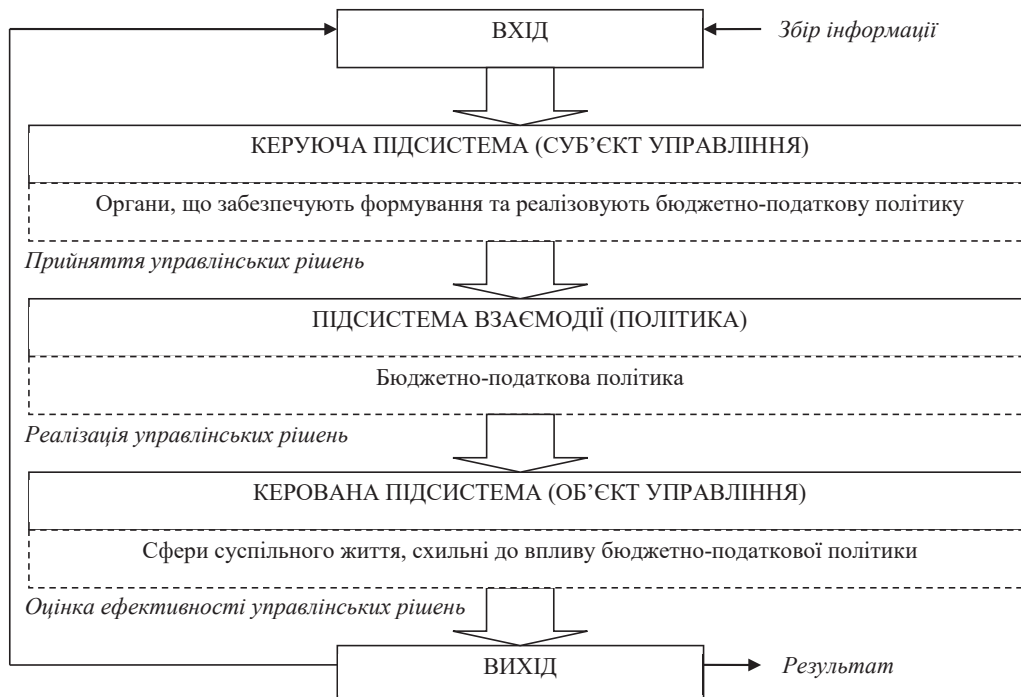

Рис. 1. Суб'єктно-об'єктний підхід до побудови системи державного управління та місце бюджетно-податкової політики у ній

Складено автором самостійно

2) керованої підсистеми (об'єкта управління, яким є сфери суспільного життя, схильні до державного впливу);

3) підсистеми взаємодії, яка представлена політикою, що є специфічною сферою, в якій генеруються інтереси різних соціальних прошарків населення, їх груп, які не завжди збігаються, проте мають досягти певного компромісу.

Суб'єктно-об'єктний підхід до побудови системи державного управління та роль бюджетно-податкової політики у цій системі відображено на рис. 1.

Суб'єкт системи державного управління завжди відіграє активну роль стосовно об'єкта. За допомогою сукупності виконуваних ним функцій суб'єкт змушує процеси, що відбуваються в об'єкті, розвиватися відповідно до заданих параметрів. Водночас суб'єкт є похідним від об'єкту управління, адже його зміст і функції визначаються останнім.

У системі державного управління важливими складниками є вхід, вихід і підсистема взаємодії. Підсистема взаємодії перетворює вхід у вихід. Це діяльність суб'єкту державного управління, що забезпечує вплив на об'єкт державного управління. Підсистема

взаємодії виявляється у роботі, що пов'язана з прийнятим управлінським рішенням, метою якої є зближення входу та виходу. У нашому випадку держава в особі уповноважених державних органів влади й управління шляхом формування та подальшої реалізації бюджетно-податкової політики забезпечують суспільні потреби.

Організаційно-функціональний підхід дозволяє представити державне управління як систему зі своєю внутрішньою структурою. Ця система містить сукупність елементів чітко структурованих за функціональним призначенням, але взаємопов'язаних між собою і спрямованих на досягнення поставленої мети. Місце і роль бюджетно-податкової політики в системі державного управління за організаційно-функціональним підходом відображено на рис. 2.

Варто зазначити, що місце і роль бюджетно-податкової політики у системі державного управління залежить від взаємоузгодження з іншими складниками цієї системи, зокрема з грошово-кредитною та інвестиційною політиками. Крім цього на роль бюджетно-податкової політики впливають соціальні орієнтири держави та форми їх досягнення [26, с. 32].

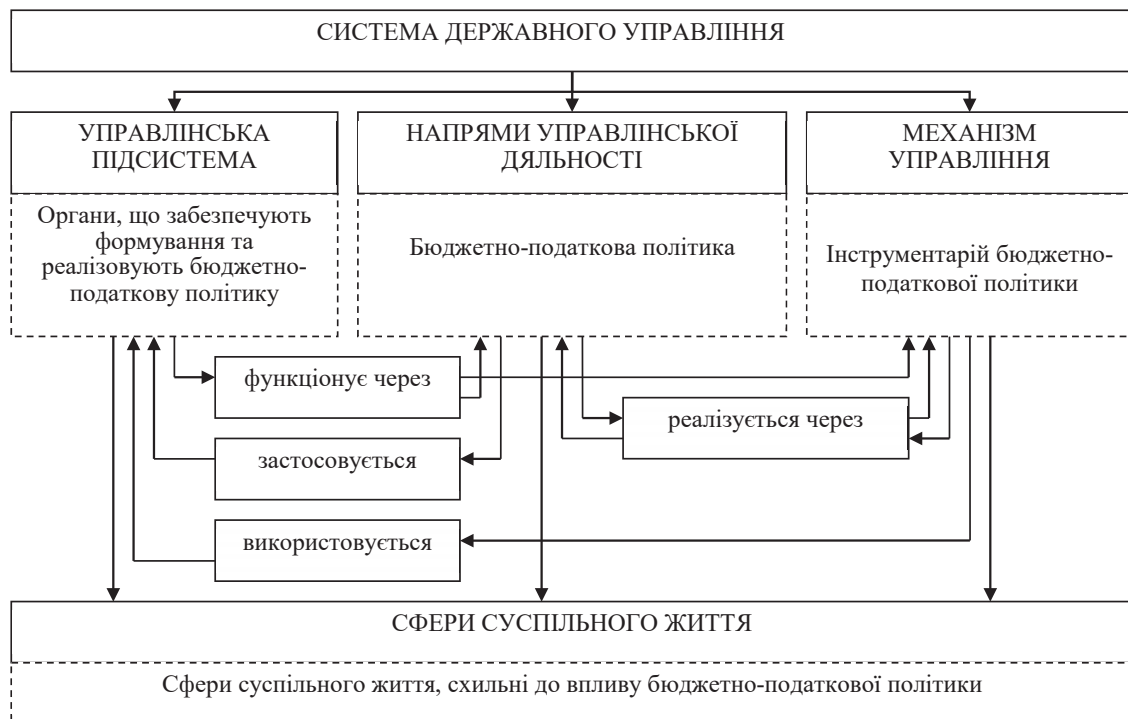

Рис. 2. Організаційно-функціональний підхід до побудови системи державного управління та місце бюджетно-податкової політики у ній

Складено автором самостійно

Висновки і пропозиції. Отже, бюджетно-податкова політика з позицій державного управління є сукупністю цілей, завдань, пріоритетів, принципів, стратегічних орієнтирів і тактичних заходів, які розробляються й реалізуються органами державної та місцевої влади у сфері державних доходів і витрат з метою забезпечення соціально-економічного розвитку суспільства та політичної стабільності. Бюджетно-податкова політика виконує фіскальну, розподільчу та регулюючу функцію та базується на низці загальних і специфічних принципів. Бюджетно-податкова політика відіграє важливу роль у системі державного управління як за суб'єктно-об'єктним, так і за організаційно-функціональним підходом.

Список використаної літератури:

1. Buchanan J.M., R.A. Musgrave. Public finance and public choice: two contrasting visions of the State. Cambridge: Massachusetts Institute of Technology, 1999. 273 p.
2. Bhatta G. International Dictionary of Public Management and Governance. New York: Routledge, 2015. 707 p.
3. McKinney J.B., Howard L.C. Public administration: balancing power and accountability. 2-nd ed. London: Greenwood Publishing group, 1998. 520p.
4. Arnold R.A. Economics: textbook. 11th ed. Mason: South-Western Cengage Learning, 2014. 916 p.
5. Bade R., Parkin M. Essential Foundations of Economics: textbook. 6th ed. New Jersey: Pearson Education Inc., 2013. 626 p.
6. Greene J. Macroeconomic Analysis and Policy: A Systematic Approach. Singapore: World Scientific Publishing, 2018. 239 p.
7. Макконнелл К.Р., Брю С.Л. Экономикс: принципы, проблемы и политика: пер. 14-го англ. изд. В 2-х т. М.: ИНФРА-М, 2003. 683 с.
8. A Dictionary of Finance and Banking / edited by J. Law and J. Smullen. 4 rev., ev. Oxford: Oxford University Press, 2008. 471 p.
9. Taylor T. Principles of Economics: Economics and the Economy / T. Taylor. 3-rd edit. New York: Textbook Media, 2014. 694 p.
10. Сакс Дж.Д., Ларрен Ф.Б. Макроэкономика. Глобальный подход М.: Дело, 1996. 848 с.
11. Дорнбуш Р., Фишер С. Макроэкономика / пер. с англ. М.: Изд-во МГУ, ИНФРА-М, 1997. 784 с.
12. Батура О.В., Івашина О.Ф., Новікова Л.Ф. Макроекономіка: навч. посіб. К.: Центр учбової літератури, 2007. 236 с.
13. Сідельникова Л.П. Податкові та позичкові фінанси: фіскальна філософія вибору: моногр. Херсон: Гринь Д.С., 2010. 436 с.
14. Карпінський Б.А., Шира Т.Б. Фінанси: термінологічний словник / К.: ВД «Професіонал», 2007. 608 с.
15. Торопыгин Г.Д. Основы теории государственных финансов и налогообложения: учебн. пособ. 3-е изд. испр. и доп. Самара: Самар. гуманит. акад., 2009. 156 с.
16. Буряковський В.В. Податки: навч. посіб. Дніпропетровськ: Пороги, 1998. 611 с.
17. Носіков Д. М. Фіскальна політика держави: теоретико-правовий аспект. Державне будівництво та місцеве самоврядування. 2016. Вип. 31. С. 178–192.
18. Вініченко І.І., Гончаренко О.В., Дадій Н.В., Корецька С.О. Макроекономіка: навч. посіб. К.: Центр навчальної літератури, 2006. 176 с.
19. Коновалова І. Трансформація змісту фіскальної політики: цілі та взаємозв'язки. Ринок цінних паперів України. 2014. №9–10. С. 11–24.
20. Сущенко О. Необхідність протидії лобізму в контексті реалізації фіскальної політики держави. Ринок цінних паперів України. 2013. №3–4. С. 15–22.
21. Податковий кодекс України: Закон України від 02.12.2010 р. №2755-VI. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>.
22. Бюджетний кодекс України: Закон України від 08.17.2010 р. №2456-VI. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/2456-17>.
23. Шевченко В.М. Принципи фіскальної політики держави на різних фазах економічного циклу. Бюлетень Міжнародного Нобелівського економічного форуму. 2012. №1 (5). Т. 2. С. 399–403.
24. Едрінова В.Н., Мамыкина Н.Н. Принцип налоговой политики/ Финансы и кредит. 2005. №8 (176). С. 69–73.
25. Ханафина К.А. Характеристика методологических подходов к формированию бюджетной политики экономического роста. Финансы и кредит. 2016. №18. С. 44–55.
26. Коновалова І. Фіскальні важелі реалізації соціально-економічної політики держави: теоретичні аспекти. Україна: аспекти праці. 2014. №8. С. 32–36.

Козачишина Т. А. Сущность и место бюджетно-налоговой политики в системе государственного управления

Статья посвящена рассмотрению сущности бюджетно-налоговой политики и обоснованию ее роли в системе государственного управления. Определены содержание, функции и принципы бюджетно-налоговой политики государства. Предложено субъектно-объектный и организационно-функциональный подходы к системе государственного управления, а также место бюджетно-налоговой политики в ней.

Ключевые слова: государство, система государственного управления, бюджетно-налоговая политика, бюджет государства, государственные доходы, государственные расходы.

Kozachyshyna T. The essence and place of fiscal policy in the system of public administration

The article is devoted to the consideration of the essence of fiscal policy and the substantiation of its role in the system of public administration. The content, functions and principles of fiscal policy of the state are determined. Subjective-object and organizational-functional approaches to the system of public administration and place of fiscal policy in it are offered.

Key words: state, system of public administration, fiscal policy, state budget, state revenues, state expenditures.